

Дело C-158/24 [Rojcki]ⁱ

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

28 февруари 2024 г.

Запитваща юрисдикция:

Sąd Najwyższy (Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

23 септември 2022 г.

Ищец:

J.P.

Ответници:

A.T.

J.B.

Skarb Państwa — Prezes Sądu Okręgowego w O.

Предмет на главното производство

Тълкувателно дело пред разширен състав на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша, наричан по-нататък „Върховният съд“) по правния въпрос дали искането за провеждане на помирително производство прекъсва давностния срок за вземането

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициален въпрос за последиците от правните действия по определянето на съдебния състав, ако така определеният състав не е

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съпада с истинското име на никоя от страните в производството.

независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон по смисъла на правото на Европейския съюз — Член 267 ДФЕС

Преюдициален въпрос

Трябва ли член 2, член 6, параграфи 1 и 3 и член 19, параграф 1, втора алинея от Договора за Европейския съюз във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз да се тълкуват в смисъл, че действие по определяне на съдебния състав като разпореждането на председателя на Върховния съд, който ръководи работата на съответната колегия на Върховния съд, не поражда правни последици, ако така определеният съдебен състав не е независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон по смисъла на правото на Европейския съюз, като се има предвид по-конкретно, че:

- а) в колегиалния съдебен състав участват лица, назначени за съдии във Върховния съд в явно нарушение на разпоредбите на националното право относно назначаването на съдиите, което е потвърдено с влезли в сила актове на националния съд от последна инстанция, а тези лица са мнозинство в съдебния състав;
- б) съдебният състав е определен по описание по-горе начин от председател на Върховния съд, който е назначен на съдийска длъжност във Върховния съд при същите тези обстоятелства и в нарушение на правилата за назначаване на съдии от Върховния съд на длъжността председател на Върховния съд?

Цитирани разпоредби от правото на Съюза

Договор за Европейския съюз: член 2, член 6, параграфи 1 и 3, член 19, параграф 1, втора алинея

Харта на основните права на Европейския съюз: член 47

Договор за функционирането на Европейския съюз: член 267

Цитирани националноправни разпоредби

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Конституция на Република Полша): членове 10, 173, 179 и 186

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Закон от 8 декември 2017 г. за Върховния съд): членове 11 и 13а, член 15, параграфи 1 и 3, член 26, параграфи 2 и 3, член 29, параграф 4, член 72, параграф 1, член 75, параграф 1, точка 5, член 75, параграф 1а, член 80, параграф 1

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. — Regulamin Sądu Najwyższego (Указ на президента на Република Полша от 14 юли 2022 г. — Процедура правилник на Върховния съд) (Dz. U., 2022 г., позиция 1489, изм.): член 84

Kodeks postępowania cywilnego (Граждански процесуален кодекс): член 379, точка 4

Цитирана практика на Съда

решение от 5 ноември 2019 г., Комисия/Полша (Независимост на общите съдилища) (C-192/18, EU:C:2019:924)

решение от 2 март 2021 г., А. В. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби) (C-824/18, EU:C:2021:153)

решение от 26 март 2020 г. (Преразглеждане), Simpson/Съвет и НГ/Комисия (C-542/18 RX-II и C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232)

решение от 19 ноември 2019 г., А. К. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд) (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982)

Кратко представяне на фактическата обстановка и главното производство

- 1 С определение от 16 октомври 2020 г. в касационното производство по дело, започнало по осъдителен иск за заплащане на определена сума, Върховният съд отнася до разширен състав на Върховния съд правния въпрос дали искането за провеждане на помирително производство прекъсва давностния срок за вземането.
- 2 На 18 август 2022 г. онзи от председателите на Върховния съд, който ръководи работата на гражданската колегия на Върховния съд (наричан по-нататък „председателят на гражданската колегия“), издава разпореждане, с което определя следния седемчленен състав за разглеждането на тълкувателното дело: ST (председател на състава), ZX, KJ, YS, BV, CR, Дариуш Завистовски (Dariusz Zawistowski) (съдия докладчик).
- 3 С писмо от 5 септември 2022 г. съдията докладчик информира председателя на гражданската колегия, че не вижда възможност да насрочи делото за разглеждане в съдебно заседание в срока, указан в графика за съдебните заседания, тъй като определеният състав за разглеждането на тълкувателното дело включва лица, назначени за съдии във Върховния съд по предложение на Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша, наричан по-нататък „KRS“) в състава му, формиран по правилата на

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (Закон от 8 декември 2017 г. за изменение на Закона за Националния съдебен съвет) (Dz. U., 2018 г., позиция 3, наричан по-нататък „изменителният закон от 8 декември 2017 г.“). Съдията докладчик посочва, че в тълкувателното решение на гражданската и наказателната колегия и колегията по трудови и социалноосигурителни спорове от 23 януари 2020 г. (BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, № 4, позиция 34, наричано по-нататък „тълкувателното решение на трите колегии на Върховния съд“), което има силата на правен принцип и е задължително за всеки състав на Върховния съд, е постановено, че съдът, в чийто състав заседава лице, назначено за съдия във Върховния съд при подобни обстоятелства, не е надлежно формиран и следователно е незаконен състав по смисъла на член 379, точка 4 от Гражданския процесуален кодекс, а това води до нищожност на извършените от него съдопроизводствени действия. В състава за дело III CZP 43/22 са включени четири такива лица, тоест мнозинството от съдиите в състава.

- 4 В упоменатото писмо съдията докладчик се позовава и на постоянната практика на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“), която потвърждава становището, възприето в тълкувателното решение на трите колегии на Върховния съд.
- 5 Съдията докладчик изразява мнението, че разпореждането за насрочване на делото за разглеждане в съдебно заседание се издава незабавно след определянето на съдебния състав за делото, стига той да не е незаконен състав по смисъла на член 379, точка 4 от Гражданския процесуален кодекс.
- 6 С писмо от 16 септември 2022 г. председателят на гражданската колегия уведомява съдията докладчик, че във връзка с писмото му от 5 септември 2022 г. е възложил преписката по делото да се изпрати на председателя на компетентното отделение заедно с информация за отказа на съдията докладчик да издаде разпореждане за насрочване на делото за разглеждане в съдебно заседание; с разпореждане от 21 септември 2022 г. председателят на трето отделение насрочва делото за разглеждане в съдебно заседание на 19 октомври 2022 г.

Кратко изложение на мотивите за запитването

- 7 Запитващият състав на Върховния съд отбелязва, че част от лицата, определени за членове на съдебния състав, са назначени за съдии във Върховния съд в грубо нарушение на правилата, които уреждат назначаването на съдиите във Върховния съд, поради което съдебният състав с тяхно участие не може да се разглежда като независим и непристрастен съд, предварително създаден със закон.
- 8 Въпросът за действителността на разпореждането на председателя на гражданската колегия за определянето на съдебния състав е отправен поради

необходимостта да се изясни как в случаите на такъв порок при определянето на съдебния състав следва да се осигури ефективното прилагане на правото на Съюза, което изисква съдебният състав да отговаря на стандарта за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон по смисъла на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Това съмнение е свързано с извършените от председателя на гражданската колегия административни действия, с които този орган на Върховния съд, компетентен за определянето на съдебните състави, не се съобразява с правото на Съюза, като определя съдебни състави, които не отговарят на стандарта по член 47 от Хартата. В този контекст има съществено значение и фактът, че лицето, което изпълнява функциите на председател на гражданската колегия, също е назначено за съдия във Върховния съд въз основа на решение на KRS в състава му, формиран съгласно изменителния закон от 8 декември 2017 г., а изборът на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия е извършен в нарушение на процесуалните правила за това.

- 9 Запитващият състав на Върховния съд смята, че председателите на колегии във Върховния съд като органи на Върховния съд са длъжни при определянето на съдебните състави да спазват правото на Съюза и да гарантират прилагането му с оглед на предимството на правото на Съюза. Обстоятелството, че мнозинството от съдиите в съдебния състав са лица, назначени във Върховния съд през 2018 г., затруднява извършването на проверката дали така формираният съдебен състав представлява съд, който отговаря на стандарта по член 47 от Хартата. Всъщност това практически изключва възможността съд в такъв състав да извършва каквито и да било правораздавателни действия, които изискват мнозинството от гласовете на членовете на състава. Освен това съдът (съдебният състав) не бива да извършва такива действия в разрез със забраната *nemo iudex in causa sua*. По тези причини възниква съмнение дали подобен състав може действително да изпълни задължението на всеки съд (съдебен състав) да проверява служебно дали е съд, отговарящ на стандарта по член 47 от Хартата.
- 10 Предприемането на действия за изпълнението на това задължение създава риск от дисциплинарна отговорност за онези членове на състава, които като причина за наличието на порок при формирането на състава изтъкват, че процедурите за назначаване на съдии във Върховния съд през 2018 г. са проведени в грубо нарушение на разпоредбите на националното право. Разпоредбите на националното право относно дисциплинарната отговорност на съдиите във Върховния съд по принцип предвиждат наказание освобождаване от длъжност (прекратяване на служебното правоотношение) при извършване на дисциплинарно нарушение, изразяващо се в „отказ за изпълнение на правораздавателни функции“, действие или бездействие, „което може да осуети или съществено да затрудни осъществяването на правосъдието“, или действие, с което се поставя под съмнение „служебното правоотношение на съдия, действителността на назначаването на съдия или

конституционните правомощия на орган на Република Полша“. От тази гледна точка преценката дали е действително разпореждането на председателя на Върховния съд за формирането на съдебния състав, е въпрос, който има значение и за защитата на съдийската независимост на онези членове на състава, които във връзка с начина на провеждането на тези процедури възразяват срещу незаконното формиране на решаващия съдебен състав.

- 11 Освен това самата необходимост съответният съдия да участва в съдебен състав, който не отговаря на стандарта за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, представлява обстоятелство, което засяга независимостта на всеки от членовете на състава, който изтъква наличието на такъв порок като пречка за произнасянето по делото. Убеждението на съдията, че съставът, в който заседава, не отговаря на стандарта по член 47 от Хартата и съответно не гарантира на страните правото им на справедлив съдебен процес, може да създаде съмнения, включително у самия съдия, дали той запазва качеството независимост, след като продължава да заседава в такъв състав. Затова е необходимо да се осигури механизъм, който позволява обективно да се провери дали конкретният съдебен състав отговаря на стандарта по член 47 от Хартата. Тълкуването на посочените в преюдициалния въпрос разпоредби от правото на Съюза е особено важно, тъй като в националното право няма ефективен способ, по който съдия от състава да може въз основа на правото на Съюза да изтъкне порок при назначаването на членовете на състава, в който заседава, като пречка за произнасянето по делото.
- 12 Съдиите, определяни за членове на състави заедно с лица, които са назначени за съдии във Върховния съд в порочни процедури, подават искания за отстраняването на тези лица от разглеждането на съответните дела. Когато тези искания са направени по дела от компетентността на гражданската колегия обаче, тя ги оставя без разглеждане и не се произнася по съществуването им. Тази практика лишава въпросните съдии от всякакви правни способности, по които да могат да изискат започването на производство за преценка на основателността на възраженията им.
- 13 В делото по отправления до него правен въпрос разширеният състав на Върховния съд може да постанови тълкувателно решение, което ще има силата на правен принцип. Тогава това тълкувателно решение ще е задължително за всички състави на Върховния съд. Така постановяването на това тълкувателно решение ще се отразява на начина, по който Върховният съд ще решава всяко индивидуално дело, по което следва да се приложат тълкуванията от Върховния съд разпоредби. Следва да се има предвид, че Върховният съд се произнася по жалби в областите, обхванати от правото на Съюза.
- 14 Като се позовава на утвърдената практика на Съда, запитващата юрисдикция припомня, че член 19 ДЕС възлага на съдилищата на държавите членки

задачата да гарантират пълното прилагане на правото на Съюза във всички държави членки и съдебната защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза. Тя изтъква и закрепеното в член 47 от Хартата право на всеки, чиито права, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон.

- 15 Във връзка с това се изтъква и стандартът по член 6, точка 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), както и решението на ЕСПЧ от 1 декември 2020 г. по дело Gudmundur Andri Astradsson срещу Исландия.
- 16 Това, че заради така определения съдебен състав извършваните от него съдопроизводствени действия ще са нищожни, следва от тълкувателното решение на трите колегии на Върховния съд. Това тълкувателно решение има силата на правен принцип и е задължително за всеки състав на Върховния съд въпреки решението на Trybunał Konstytucyjny (Конституционен съд, Полша) от 20 април 2020 г. (U 2/20, OTK-A 2020, позиция 61). В това отношение запитващата юрисдикция споделя аргументите, изтъкнати в частност в мотивите на тълкувателното решение на седемчленен състав на Върховния съд от 22 юни 2022 г. (I KZP 2/22, OSNKW 2022, № 6, позиция 22), в мотивите на тълкувателното решение на Върховния съд от 5 април 2022 г. (III PZP 1/22) и в решенията на ЕСПЧ от 22 юли 2021 г. (№ 43447/19, Reczkowicz c/y Полша, от 8 ноември 2021 г. (№ 49868/19 и 57511/19, Dolińska-Ficek и Ozimek c/y Полша, и от 3 февруари 2022 г. (№ 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. c/y Полша).
- 17 Порочността на такива съдопроизводствени действия не се преодолява чрез възможността за страните по делото да използват способа по член 29, параграфи 4—25 от Закона за върховния съд в редакцията му съгласно Закона от 9 юни 2022 г. (Dz.U., позиция 1259) (т.нар. проверка за независимост на съдия). Всъщност тази уредба предвижда допълнителен правен способ с ограничения за сроковете и основанията за прилагането му, а това не може да ограничава правата на страните, нито правомощието на съда, който разглежда делото, и задължението му да преценява дали съдебният състав отговаря на изискванията по член 47 от Хартата и член 6, точка 1 от ЕКПЧ.
- 18 Запитващата юрисдикция също така препраща към първия от зададените въпроси по дело C-658/22, който се отнася пряко до статута на колегиалните състави на Върховния съд, но е отправен във връзка с констатацията в определението от 2 септември 2021 г., че лицата, до които се отнася тълкувателното решение на трите колегии на Върховния съд, са назначени за съдии във Върховния съд в грубо нарушение на закона. Запитващата юрисдикция напълно споделя аргументите, изложени по този въпрос в определението за преюдициално запитване по дело C-658/22.

- 19 Запитващата юрисдикция също така изтъква нарушението на правилата за избора на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия, което е допълнителен фактор, който може да създаде основателни съмнения у правните субекти в независимостта и безпристрастността на лицата от определените с негово разпореждане съдебни състави. Ако порочно формираният съдебен състав е определен с разпореждане на председателя на Върховния съд, който също е сред лицата, назначени за съдии във Върховния съд в грубо нарушение на правилата за назначаването на съдиите и при същите обстоятелства, при които са назначени и определените с разпореждането му членове на състава, то подобно действие може единствено да затвърди убеждението на правните субекти, че съставът на съда не отговаря на стандарта за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. При такъв начин за формиране на съставите може да се създаде убеждението, че това е опит за узаконяване на последиците от порочните процедури за назначаване.
- 20 Съгласно член 15 от Закона за Върховния съд изборът на кандидатите за длъжността председател на Върховния съд се извършва от събранието на съдиите от съответната колегия (наричано по-нататък „събранието“). Събранието е орган на Върховния съд и в състава му влизат всички съдии от колегията. Изборът на кандидатите за длъжността председател на Върховния съд трябва да се извършва от представителен брой съдии от съответната колегия на Върховния съд, а това изисква да се получи съответно мнозинство от гласовете на членовете на събранието.
- 21 На 29 юни 2021 г. събранието на съдиите от гражданската колегия на Върховния съд, заседаващо с цел избиране на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия, взема решение с мнозинство от гласовете да отложи работата на събранието до приключването на напредналите към онзи момент производства пред Съда по дело Комисия/Полша (C-791/19) и по преюдициалните запитвания по дела C-487/19 и C-508/19, тъй като приема, че изходът им има значение за процеса по избора на кандидати. Към 31 август 2021 г. изтича мандатът на председателя на гражданската колегия Дариуш Завистовски.
- 22 Президентът на Република Полша възлага ръководството на гражданската колегия на първия председател на Върховния съд. Така фактически едно лице съвместява функциите на първи председател на Върховния съд и председател на гражданската колегия, което не е предвидено в Закона за Върховния съд. Нормата на член 11 от този закон гласи, че първият председател на Върховния съд и председателите на Върховния съд са отделни органи на Върховния съд. Същевременно обхватът на правомощията на председателите на Върховния съд изключва възможността за изпълнението им от страна на първия председател на Върховния съд. Член 13а от Закона за Върховния съд, който предоставя на президента на Република Полша правомощието да възлага изпълнението на задълженията на председател на Върховния съд на определен съдия от Върховния съд, не

може да се разбира в смисъл, че президентът на Република Полша като орган на изпълнителната власт може да избира конкретно лице измежду съдиите от Върховния съд без оглед на цялата законова уредба на устройството на Върховния съд. Въпросът за незаконосъобразното решение на президента на Република Полша да възложи изпълнението на задълженията на председател на гражданската колегия на лице, което преди това е било назначено за първи председател на Върховния съд, е повдигнат на събранието от 7 септември 2021 г.

- 23 Правомощието на президента на Република Полша да възлага изпълнението на задълженията на председател на Върховния съд, предвидено в член 13а във връзка с член 15 от Закона за Върховния съд, представлява нарушение на конституционния принцип за разделение и независимост на съдебната от изпълнителната власт. Разпоредбите на Конституцията, уреждащи обхвата на правомощията на президента на Република Полша, не му предоставят правомощие като орган на изпълнителната власт да взема самостоятелни решения да възлага на определени съдии функции, позволяващи им да упражняват правомощията на органите на Върховния съд. Член 144, параграф 3, точка 23 от Конституцията предвижда само че президентът на Република Полша назначава председателите на Върховния съд, но това предполага кандидатите за длъжността да са избрани от орган, съставен от съдии (съдийското събрание). Единствено в случаите по член 144, параграф 3 от Конституцията не се изисква административните актове на президента на Република Полша да са приподписани от Prezes Rady Ministrów (министър-председател, Полша), за да са действителни. Когато президентът на Република Полша възлага на даден съдия да изпълнява задълженията на председател на Върховния съд, това не съставлява упражняване на правомощието по член 144, параграф 3, точка 23 от Конституцията, поради което е необходимо съвместно действие на президента на Република Полша и министър-председателя. Този вид административен акт на най-висшите органи на изпълнителната власт, лишен от изрично конституционно основание, не е и оправдан от необходимостта да се осигури правилното функциониране на съответната колегия на Върховния съд в случай на изтичане на мандата на онзи от председателите на Върховния съд, който ръководи работата ѝ. Всъщност устройствените разпоредби пряко предвиждат кой замества председателя, който ръководи работата на дадена колегия на Върховния съд.
- 24 Тълкувани в съответствие с принципа на разделение на властите и съгласно прякото изискване за самостоятелност на съдебната власт (член 173), разпоредбите на Конституцията не позволяват да се приеме, че президентът на Република Полша като орган на изпълнителната власт може със свои административни актове да влияе по какъвто и да било начин върху процедурата за избор на кандидатите за длъжността председател на Върховния съд. В случая с изборите, проведени в гражданската колегия през 2021 г., решението на президента на Република Полша да възложи ръководството на работата на тази колегия на първия председател на

Върховния съд, е издадено вече в хода на процедурата по избор на кандидати, след отлагането на заседанието с решение на събранието. Издаването на това решение на президента на практика блокира прилагането на устройствените правила, които посочват кой замества съответния председател на Върховния съд като ръководител на работата на съответната колегия на Върховния съд при изтичане на мандата му. Това съществено се отразява на хода на процеса по избор на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия.

- 25 Първият председател на Върховния съд — ТМ, в качеството си на посочена от президента на Република Полша за ръководител на работата на гражданската колегия (наричана по-нататък „председателстващата съборнието“), свиква съборнието на 7 септември 2021 г., за да се проведе изборът на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия, въпреки протестите на мнозинството от членовете на съборнието, които се позовават на решението на съборнието от 29 юни 2021 г. и на факта, че производствата пред Съда още не са приключили. На заседанието на съборнието на 7 септември 2021 г. председателстващата съборнието отказва да постави на гласуване формално направеното предложение за отлагане на заседанието. Във връзка с това тринадесет съдии, назначени във Върховния съд преди 2018 г. и съставляващи мнозинството от членовете на съборнието, отказват да участват в работата на съборнието. Съответно то остава без изисквания кворум. Същото се случва и на 16 септември и 27 септември 2021 г.
- 26 След приключването на съборнието от 7 септември 2021 г. съдиите, които внасят предложението за отлагане на заседанието, правят изявление, в което в частност посочват, че решението на съборнието от 29 юни 2021 г. не е отменено, продължава да действа и не са отпаднали причините за приемането му, а също и че председателстващата съборнието на 7 септември 2021 г. отказва да постави на гласуване надлежно направеното предложение за отлагане на съборнието.
- 27 За провеждане на съборнието на 27 септември 2021 г. е било достатъчно участието на 1/3 от съдиите в гражданската колегия. Уредбата за това е приета с едно от измененията на Закона за Върховния съд, който многократно е изменян след приемането му през 2017 г. Ограничаването на изисквания кворум за избора на кандидати за длъжността председател на Върховния съд до 1/3 от съдиите от съответната колегия във Върховния съд създава съществени съмнения в законността на избора, направен при прилагането на тази уредба.
- 28 На заседанието на съборнието на 27 септември 2021 г. председателстващата съборнието отказва да постави на гласуване предложението за отлагане на заседанието на съборнието поне до 7 октомври 2021 г. във връзка с насрочването на обявяването на решението на Съда по дело C-487/19 за 6 октомври 2021 г., както и предложението за изпращане на искане до

президента на Република Полша да освободи първия председател на Върховния съд от изпълнението на функциите на ръководител на работата на гражданската колегия.

- 29 В изборите на кандидати за длъжността председател на гражданската колегия на 27 септември 2021 г. вземат участие само членове на събранието, които са назначени за съдии във Върховния съд въз основа на решение на KRS в състава му, формиран по правилата на изменителния закон от 8 декември 2017 г. Изискваният кворум за работата на събранието в този състав е осигурен, след като първият председател на Върховния съд прехвърля в гражданската колегия две лица, назначени преди това в колегията за извънреден контрол и публични въпроси (BV и ZH), а също и UC, назначен преди това в дисциплинарната колегия.
- 30 Изборът на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия е извършен въпреки позицията на мнозинството от съдиите от гражданската колегия и в нарушение на правилата за работата на събранието, което е орган на Върховния съд. Описаният по-горе начин на провеждане на събранието, на което през 2021 г. са избрани кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия, показва, че не са спазени правилата за редовно провеждане на събранието. Заради нарушението на тези правила е осуетена възможността в събранието да вземат участие мнозинството от членовете му с право на глас и те да предлагат кандидати за длъжността председател на гражданската колегия. След назначаването на председател на гражданската колегия през 2021 г. е променена цялата дотогавашна структура на гражданската колегия на Върховния съд. Освободени са от длъжността си всички дотогавашни председатели на отделения, назначени за съдии във Върховния съд преди 2018 г., а на тяхно място за председатели на отделения са поставени изцяло лица, назначени за съдии във Върховния съд въз основа на решение на KRS в състава му, формиран съгласно изменителния закон от 8 декември 2017 г.
- 31 Обстоятелствата по избирането на кандидатите за длъжността председател на гражданската колегия през 2021 г. и излъчването на тези кандидати единствено измежду лица, които са назначени за съдии във Върховния съд въз основа на решение на KRS в състава му, формиран съгласно изменителния закон, са събития, които могат да създадат съмнения у правните субекти дали председателят на гражданската колегия, назначен от президента на Република Полша измежду такива кандидати, е независим от политическата власт орган на Върховния съд, а независимостта на този орган е един от съществените фактори, които гарантират, че разпорежданията за определянето на съдебните състави ще се издават така, че тези състави да представляват съд, отговарящ на стандарта за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон.
- 32 Поради изложените по-горе причини запитващата юрисдикция се съмнява дали с оглед на посочените в преюдициалния въпрос разпоредби от правото

на Съюза поражда правни последици разпореждането на председателя на гражданската колегия за определяне на съдебен състав, в който мнозинство да имат лица, назначени за съдии по предложение на KRS в състава му, формиран съгласно изменителния закон от 8 декември 2017 г. Отговорът на този въпрос има значение за преценката дали предвид начина на определяне на състава по настоящото дело съдът в този състав може реално да прецени статута си от гледна точка на стандарта за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Определянето на разширените (седемчленни) състави на Върховния съд по приложения в настоящото дело начин понастоящем е трайна практика на председателя на гражданската колегия. В момента по всички тълкувателни дела, които следва да се решават от разширени състави, решаващите състави са определени по същия начин, както по настоящото дело.

- 33 Запитващата юрисдикция смята, че председателят на гражданската колегия като орган на Върховния съд, чиито законоустановени правомощия включват определянето на съдебните състави, е длъжен да издава разпорежданията си в тази област в съответствие с правото на Съюза и да определя съдиите в тези състави така, че формираният с тяхно участие съд да отговаря на стандарта по член 47 от Хартата. Даденото от Съда тълкуване на правото на Съюза относно този стандарт е задължително за всеки съд на държавите — членки на Европейския съюз, като от него не може да се отклоняват и органите на Върховния съд като председателите на Върховния съд при издаването на разпореждания за определяне на съдебните състави. Това е действие, което пряко се отразява на хода на производството, тъй като определянето на съдебния състав в противоречие със закона води до нищожност на извършените от него съдопроизводствени действия (член 379, точка 4 от Гражданския процесуален кодекс). Разпореждането на председателя на Върховния съд за определяне на съдебен състав е действие по формиране на състава на съда, като то е сходно по значение на правораздавателното действие на съда при произнасянето по въпроса дали даден съдия да бъде отстранен от разглеждането на делото. Предмет и цел на тези две действия би следвало да е законното формиране на състава на съда. От тази гледна точка поради формата си (разпореждане) и процесуалните си последици действието по определяне на съдебния състав не може да остава извън преценката на съда, който е длъжен служебно да проверява дали съставът му отговаря на стандарта за безпристрастен и независим съд, предварително създаден със закон.
- 34 По този въпрос запитващата юрисдикция препраща към решението на Съда от 6 октомври 2021 г., *W.Ż.* (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798). Тя отбелязва, че изводите в това решение са аргумент в полза на становището, че има предпоставки същите изводи да се отнесат и към разпорежданията, издавани от органите на съда (председателите на Върховния съд) за определяне на съдебните състави. Още по-силен аргумент в полза на това становище е обстоятелството, че в националното право няма съответен

правен способ и поради това при този начин на определяне на състава му за съда е невъзможно или твърде трудно ефективно да прилага правото на Съюза, що се отнася до задължението да провери дали е независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, и така да гарантира предимството на правото на Съюза в тази област.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ